

מנ"ר הגאון הרב שקד ביהודה שליט"א

רב קהילת
"אור החיים הקדוש" אלעד
וראש כולל
"תפארת הקדוש" ללימוד תורת
הנגלה והנסתר

יום הכיפורים, יום מחילת עוונות

'אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים' (משנה תענית ד, ח), ואחת הסיבות היא, משום שימים אלו הם ימי מחילת עוונות.

ט"ו באב הוא יום של מחילת עוונות משום שזהו יום של שידוכים ונאמר על זיווגו של האדם - 'חתן, מוחלים לו עוונותיו', לומדים זאת מעשו שנשא את מחלת, מלשון מחילה, ואיתא בירושלמי (ביכורים ג, א) שהנושא אישה מוחלים לו על עוונותיו. ועניין זה נלמד דווקא מעשו ללמד אותנו שאפילו אדם אשר מתנהג כמו עשו, כאשר נושא אישה הוא מקבל הזדמנות לפתוח דף חדש.

יום הכיפורים הוא יום של מחילת עוונות שהרי כתוב (ויקרא טז, ל): 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו'.

מובא במשנה (יומא ח, ט): 'אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרים, ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, שנאמר: וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. ואומר: מקנה ישראל יי, מה מקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל'. רבי עקיבא מלמד אותנו כי המקווה של עם ישראל - הוא השי"ת.

אדם צריך להגיע מוכן ליום הכיפורים וככל שיגיע מוכן יותר, טהרתו תהיה גדולה ושלמה יותר.

תלמידי רבי ישראל סלנטר אמרו בשם רבם: אפילו אם היה יום הכיפורים רק פעם אחת בשבעים שנה, לא היינו מספיקים להודות לקב"ה על שנתן לנו את היום העצום הזה. אנחנו צריכים ללמוד כמה עלינו להודות לה' יתברך שנתן לנו את יום הכיפורים פעם בשנה ע"כ מברכים בשם ומלכות ברכת 'שהחיינו' בכניסת יום הכיפורים.

צריך לדעת כי אין שמחה לעובדי ה' אלא ע"י קרבה אליו ית', והדבר אשר מקרב את האדם לקב"ה ביותר הוא מחילת עוונות.

הזכרת חטא אדם הראשון ביום הכיפורים

מובא במדרש פליאה כי ביום הכיפורים הקב"ה מזכיר את חטא אדם הראשון. ונסביר את העניין:

מהיכן למדים את חמשת העינויים ביום הכיפורים? מכך שכתוב לנו חמש פעמים בתורה 'עינוי' (יומא עג).

שואלת הגמרא: והלא יש שישה עינויים: אכילה, שתייה, סיכה, נעילת הסנדל, רחיצה ותשמיש המיטה. מתרצת הגמרא: שתייה היא בכלל האכילה. וע"כ עינוי אחד הינו: אכילה ושתייה יחד.

מדוע הגמרא צריכה ללמד אותנו ששתייה היא כמו האכילה? זאת משום שלאדם הראשון היה 'פתחון פה' לומר לפני ה' יתברך כי ציווה אותו לבלתי יאכל מעץ הדעת, כמובא בפסוק (בראשית ב, יז): 'מעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות'. מובא בגמרא למ"ד (סנהדרין ע). כי עץ הדעת היה גפן וחווה לקחה ענבים מעץ

הדעת וסחטה אותם לאדם והוא שטה מעץ הדעת ולא אכל ממנו. אדם הראשון יכל לטעון כי לא עבר על ציווי ה' שהרי לא אכל מעץ הדעת.

לכן ביום הכיפורים הקב"ה מזכיר חטא אדם הראשון וכאשר ציווה על איסור האכילה של עץ הדעת, איסור השתייה כלול בפנים - דבר שנלמד מחמשת העינויים של יום הכיפורים.

הכנה ליום הכיפורים

רבי שלום מבעלז אמר כי טהרת יום הכיפורים לא יכולה להיות ללא הכנת האדם, הביא המהר"ש מבעלז ראייה מהפסוק (ויקרא טז, ל): 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו', אמר הרב כי יש לדרוש פסוק זה כך: 'כי ביום הזה יכפר, עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו' משמע שעלינו לטהר עצמנו מהחטאים (להכין עצמנו ליום הקדוש הזה) ויום הכיפורים יכפר בתנאי שהאדם הכין עצמו כראוי.

כאשר תהיה התעוררות דלתתא, תהיה התעוררות דלעלא (מהשמיים עוזרים לאדם אם הוא הקדים ועשה השתדלות כאן בעולם הזה). עניין זה הוא מחלוקת בגמרא בין חכמים לרבי יהודה הנשיא. אליבא דחכמים, יום הכיפורים מכפר רק אם אדם שב בתשובה וע"כ תחילה האדם יטהר עצמו מהעוונות ורק לאחר מכן יוה"כ יכפר. אליבא דרבי, יוה"כ מכפר בין אם אדם שב בתשובה ובין אם לא שב.

יום הכיפורים תלוי בחזרה בתשובה?

במסכת כתובות (ק): מסופר על פטירת רבי יהודה הנשיא ועל הלווייתו שבה יצאה בת קול ואמרה: 'כל דהוה באשכבתיה דרבי מזומן לחיי העוה"ב' (כל אשר השתתף בהלוויה של רבי מזומן לחיי העולם הבא).

שואלים רבותינו, וכי בכזאת פשוט זכו כל המשתתפים להיות מזומנים לחיי העולם הבא?

כותב הרב דסלר כי משום ששמעו את ההספדים והתעוררו לתשובה, זכו להיות מזומנים לחיי העולם הבא. ועדיין יש להקשות מדוע הבת קול יצאה דווקא בהלווייתו של רבי יהודה הנשיא ולא בפטירת אחד הצדיקים האחרים?

לכן נראה לומר פירוש אחר ע"פ הגמרא במסכת יומא (פא). דמבואר שם מחלוקת בין רבי יהודה הנשיא לחכמים. רבי יהודה הנשיא אמר שיום הכיפורים מכפר על האדם בין אם עשה תשובה ובין אם לא עשה תשובה - עיצומו של יום מכפר. חכמים לעומת זאת אמרו כי הכפרה תלויה רק אם אדם עשה תשובה, אם לא עשה תשובה - אין יוה"כ מכפר. הרי לנו מחלוקת בין יחיד ורבים - הלכה כרבים: אם

יום הכיפורים

צאת הצום (ה')	הנץ החמה	הדלקת נרות
אלעד 19:37	6:42	17:57
ירושלים 19:39	6:33	17:49
חיפה 19:34	6:34	17:55
אשדוד 19:36	6:40	18:04

י"י, מה מקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל.

למה כתוב 'אביכם' ולא 'מלכם'? צריך לדעת שבשונה מ'מלכם' אשר אין חיוב שיש קשר משפחתי בין העם למלך. אבל 'אביכם' מראה על עניין שורשי, לכן יש חשיבות בכתוב 'אביכם' בדווקא. ממשילים עניין זה לפסוק: 'מקנה ישראל יי, מה מקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל'. ידוע לכל כי מים שאובים במקווה פסולים משום שצריך להיות למים במקווה השקה וחיבור לאוצר. כאשר אדם נכנס למקווה עם שורש ומקור מים חיים – עולה לו טהרה.

נציין עניין נוסף כדי להבין את הדברים. יצירת הולד היא לאחר 40 יום – סה"כ 960 שעות, כאשר בכל יום יש 24 שעות (24x40). מה העניין במספר 40 יום שהם 960 שעות? אומר הירושלמי (תרומות) כי בריאה בטיילה ב-960 וגם בריאה נוצרת ב-960.

כותב הבן איש חי ב'בן יהודה' על הגמרא (ערכין טז): 'ברריאה יש ארבע יסודות: אש, רוח, מים, עפר. כל יסוד כלול מכולם, משמע שיש 'אש, רוח, מים, עפר' של אש, ויש 'אש, רוח, מים, עפר' של רוח וכן בכל יסוד מארבעת היסודות. סה"כ 16 (ארבע יסודות ובכל יסוד ארבע). כדי לבטל בריאה שלימה אני צריך לפרק אותה לגורמים וכל חלק אני צריך לבטל ב-60 ובחישוב הדברים (60x16=960) נקבל 960. (בשונה אם בכוונתי לבטל רק חלק מהבריאה, אזי יספיק לי ביטול בשישים בלבד).

וכמו כן בריאה נוצרת ב-960, ונבין את הדברים. בכל יום יש 24 שעות ואומרת הגמרא כי הולד נוצר לאחר 40 יום, כלומר לאחר 960 שעות (24x40). והנה לנו שבריאה נוצרת ב-960. אגב זו הסיבה ש'ולד' גימטריה 40.

באותו עניין, משה רבינו עולה להר סיני ל-40 יום. ארבעים יום נוספים ללוחות השניות. עוד ארבעים יום למחילה, סליחה וכפרה ביום הכיפורים. וכ"ה בחודש אלול מראש חודש אלול עד יום הכיפורים יש לנו 40 יום. ביום הכיפורים נגמרת הטהרה ואדם חוזר להיות כתינוק שנוול.

עניין זה רמוז במילה 'תשרי' אשר בחודש זה חל יום הכיפורים: הניקוד של 'תשרי' הוא חיריק (באות ת'), שווא (באות ש') וצירי (באות ר'). הגי' של המילה תשרי היא 910 (400+300+200+10) וע"פ הקבלה יש גי' גם לניקוד כאשר כל נקודה שווה 10 – חיריק = נקודה אחת, שווא = שתי נקודות, צירי = שתי נקודות, סה"כ 5 נקודות שהם 50 בגי' (10x5) ואם נוסיף זאת לגי' של המילה 'תשרי' נקבל 960 (910+50). והנה עניין הטהרה רמוז בשם החודש 'תשרי'.

במקווה יש לנו 40 סאה. בכל סאה יש 24 לוג מים. לכן במקווה יש 960 לוג מים (24x40). מכאן נלמד, שהרי האדם הוא בריאה שלימה, ברגע שנכנס למקווה שיש בו 960 לוג מים – יוצא כתינוק שנוול דמי. הרחבתי עוד בעניין בספרי 'יסודות קודש' פרק ג עמ' צז ע"ש.

מהות יום הכיפורים

כעת נבין כי המהות של יום הכיפורים היא: בלתי לה' לבדו! ביום הכיפורים עם ישראל מרוכזים בעיקר והקב"ה מגלה מלכותו עלינו, עניין זה בעצמו מושך טהרה על עם ישראל. מובא במדרש 'תנא דבי אליהו' (פרק ה): 'ימים יצרו (ולא) ולו אחד בָּהֶם' (תהלים קלט, טז), כותב המדרש כי יש ימים רבים אשר הקב"ה יצר אבל יש לו לה' יתברך יום אחד בהם בו

עשה תשובה – יום הכיפורים מכפר, אם לא עשה תשובה – אין יום הכיפורים מכפר.

ע"פ מה שביארנו לעיל שפטירת הצדיקים מכפרת כיוה"כ, צריך לומר שפטירתו של רבי כיפרה כיוה"כ לפי שיטתו, היינו אפילו למי שלא חזר בתשובה, אולם מאחר ולא נפסקה הלכה כרבי אלא כחכמים לכן לא נמחלו העוונות אלא דווקא למי שהשתתף בהלווייתו של רבי דאז נחשב כמקומו, וידוע שבזמן חז"ל אפילו במחלוקת יחיד ורבים, אנשי מקומו של היחיד יכולים וצריכים לנהוג ע"פ פסיקתו, כדאיתא במסכת שבת(קל): 'במקומו של רבי אליעזר היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת... ע"ש, ולכן כל מי שהשתתף בהלווייתו של רבי נמחלו לו כל עוונותיו כיוה"כ אליבא דרבי ויצאה בת קול ואמרה שמוזמנים לחיי העוה"ב.

להלכה, מי שחוזר בתשובה – יום הכיפורים מכפר, מי שלא – אין יוה"כ מכפר. אומר הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ב ה"ז): 'יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל יחיד ולרבים, והוא קץ מחילה וסליחה לישראל. לפיכך חייבין הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים..'

אין לאדם לחטוא ולסמוך על כך שיום הכיפורים יכפר לו, כותב על כך הרמב"ם (שם פ"ד ה"א): 'עשרים וארבעה דברים מעכבין את התשובה... והאומר אחטא ואשוב, ובכלל זה האומר אחטא ויום הכיפורים מכפר'.

מהי חזרה בתשובה?

הרמב"ם (שם פ"א) כותב כי תחילה על האדם להכיר בחטא ולדעת במה חטא. לאחר מכן עליו לעשות וידוי ולהוציא בשפתיו את אשר עשה: 'חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך'. על האדם להתחרט על העבירה שנכשל בה ולקבל על עצמו שלא לשוב לחטוא – 'קבלה לעתיד'.

יום הכיפורים נצרך לנו מאוד

רבי יצחק בלאזר (תלמידו של רבי ישראל סלנטר) חיבר ספר מוסר בשם 'כוכבי אור' ושם כתב כי אדם החוטא לפני ה' יתברך, אפילו יעשה תענית 365 ימים בשנה ובקיץ יכה על פניו בחרולים ובחורף יישב עד צוארו בשלג, לא יכפר לו מה שעשה לפני הקב"ה בלי שיום הכיפורים יעבור עליו.

דבר זה מפורש בגמרא (וימא פז): 'עבר על לא תעשה ועשה תשובה, תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר' – חייב את יום הכיפורים בכדי לכפר לו. ההבדל בין אם ביטל מצוות 'עשה' לאדם שעבר על מצוות 'לא תעשה' הוא שביטול מצות 'עשה' הוא ב'שב ואל תעשה', לדוגמא אדם לא הניח תפילין, הוא לא עשה באופן יזום עבירה בפעולותיו אלא הוא נמנע מלעשות מצווה – זה עוון אבל כדי לכפר לו על כך מספיקה תשובתו. בשונה מאדם שעבר על 'לא תעשה' כגון: התגלח בתער או נקם בחברו או נטר לו וכיוצא בזה, במקרה כזה האדם עשה בפועל דבר נגד ה' יתברך ב'קום ועשה' וע"כ ע"מ לכפר צריך תשובה וגם את יום הכיפורים.

זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם (יחזקאל לו, כה)

צריך לדעת כי האדם צריך להידבק בקב"ה. נאמר במשנה (וימא ח, ט): 'אמר רבי עקיבא, אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מְטַהְרִין, וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם, אֲבִיכֶם שֶׁבִשְׁמַיִם, שְׁנֵאֵמַר: זָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם. וְאֹמַר: מְקַנֵּה יִשְׂרָאֵל

אין לשטן רשות לקטרג כלל על עם ישראל, זהו יום בלתי לה' לבדו. הגמרא (יומא כ.) מלמדת אותנו ש'השטן' בגי' זה 364 והרי יש 365 ימים בשנה, ללמד אותנו שיש יום אחד בו השטן לא יכול לקטרג על ישראל – יום הכיפורים. חשוב לדעת כי אין הכוונה שהשטן לא יכול להחטיא את ישראל ביום הכיפורים, אלא **אין לו רשות לעלות למעלה ולקטרג אחר שהכשילם**. הגמרא (שם) מלמדת אותנו שאפילו אם אדם עבר עבירה ביום הכיפורים, הקב"ה מלמד עליו זכות משום שיש לבני האדם יצר הרע ולכן אותו יצר הרע מכשילם בעל כורחם (כמובא ברש"י שם ד"ה 'לפתח חטאת רובץ').

למה אנחנו לא אוכלים ושותים ביום הכיפורים?

ביום הכיפורים אנחנו דומים למלאכי השרת. מובא ב'מדרש תנחומא' (פרשת וירא אות יא) כי אין אצל מלאכי השרת אכילה ושתייה כך גם אצלנו ביום הכיפורים אין אכילה ושתייה.

עניין נוסף, 'שבת' היא מעין עולם הבא, לכן ביום שבת יש אכילה ושתייה כי היא לא עולם הבא ממש אלא מעין עולם הבא אבל יום הכיפורים שהוא בעצמו בבחינת עולם הבא ממש, לכן אין בו אכילה ושתייה. נוכל להבין את דברי הגמרא (ברכות יז): 'העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה', זהו עולם הבא בעולם הזה – יום הכיפורים.

בשכמל"ו בקול רם

ביום הכיפורים אנחנו אומרים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' בקול רם. מובא במדרש (דברים רבה ב. לז): 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, רְבִנּוּ אֶמְרִין, בְּשַׁעָה שְׁעָלָה מִשָּׁה לְפָרוֹם שְׁמַע לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְהוֹרִיד אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל'. אבל משום ששבח זה הוא של מלאכי השרת ולא של בני האדם אנחנו אומרים אותו בלחש שהרי עם שבח זה הם משבחים את הקב"ה. אבל ביום הכיפורים אומרים בקול רם, כדברי הטור (או"ח ס' תריט): 'וְנוהֲגִין בְּאִשְׁכָּנָו לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם' והשוולחן ערוך (או"ח ס' תריט סעיף ב) פסק: 'בְּלֵיל יוֹם הַכִּפּוּרִים וּמִחֲרָתוֹ אוֹמְרִים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' בקול רם'.

משה רבינו לקח ממלאכי השרת את השבח בשכמלו, אבל לא זו בלבד. מובא בגמרא (שבת פח:): ואריב"ל בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו? אמר להן לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמוזה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם... אמר לו הקב"ה למשה: החזיר להן תשובה. אמר לפניו: רבש"ע מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם. אמר לו: אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה... אמר לפניו: רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי, מה כתיב בה, 'אנכי ה' אל-היך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', אמר להן [משה למלאכים]: למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם? תורה למה תהא לכם?...! שוב מה כתיב בה: 'לא תשא', משא ומתן יש ביניכם? שוב מה כתיב בה, 'כבד את אביך ואת אמך', אב ואם יש לכם? שוב מה כתיב בה, 'לא תרצח', 'לא תנאף', 'לא תגנוב', קנאה יש ביניכם? יצר הרע יש ביניכם? מיד הודו לו להקב"ה... מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר

בסוף יום הכיפורים אנחנו אומרים שבע פעמים: 'ה' הוא האל-הים' ה' הוא האל-הים' כדי ללוות את השכינה חזרה למרומים כמובאר בתוס' (נרות לד. ד"ה 'אמר פסוקא': 'מה שאומרים ה' הוא האל-הים' ז' פעמים ביה"כ יום ערבה כנגד ז' רקיעים משבחים לבורא שהוא דר למעלה מז'...').

יזכנו ה' יתברך לגמר חתימה טובה,

ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

בס"ד

הציבור הקדוש מוזמן להשתתף ב-

שמחת בית השואבה והקבלת פני רבו

והשקת ספר מילת קדש חלק ב'

ביאורים ועיונים עמוקים על כל כוונות מצוות ברית
המילה עפ"י כתב רבינו האר"י זצוקללה"ה

עם מו"ר הגאון הרב שקד בוהדנה

שליט"א

רב קהילת אור החיים הקדוש אלעד
וראש ישיבת תפארת הקדש ללימוד הנגלה והנסתר

כמדי שנה תיערך במוצאי יו"ט ראשון של סוכות שמחת בית השואבה
ברחבת בית הכנסת 'חסד לאברהם' קהילת 'אור החיים הקדוש'

ברחוב אבטליון 11, אלעד

באותו מעמד נזכה להוצאת כרך א' של 'חק לישראל' על חומש
בראשית עפ"י כוונות האר"י בהכוונת מו"ר שליט"א

ניתן להגיע החל מהשעה 20:00

כיבוד ושתייה בשפע

מצבת נשים פתוחה

הפתעות ופרסים לזכרים

להקדשת העלון לרפואה, לעילוי נשמה, להצלחה, להפצת העלון בעיר מגוריכם, לקבלת העלון במייל:

a0583202638@gmail.com | 058-3202638

להאזנה לשיעורים מו"ר שליט"א בקול הלשון - 073-2951232

לעילוי נשמת: נסים מאיר בן זוהרה ז"ל, ישעיהו בן חנה ז"ל, מאיר בן ליליאן ז"ל,
לרפואה שלמה: רבי רפאל יעקב בן שושנה, אמיר חי בן וידה, רינה בת תמרה
לברכה והצלחה: דוד בן דליה ומשפחתו, מאור בן אורנה ומשפחתו

העלון טעון גניזה

העלון
מוקדש